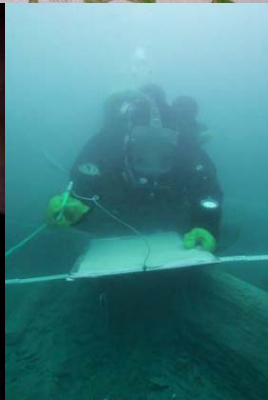
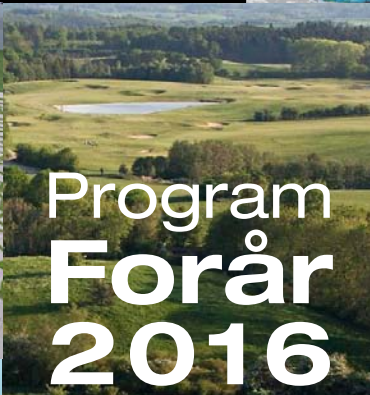


Folkeuniversitetet



Norddjurs
Rougsø
Randers





INDHOLD

- 04 Norddjurs Folkeuniversitet
- 10 Rougsø Folkeuniversitet
- 14 Live streaming fra Aarhus af foredrag i naturvidenskab
- 16 Randers Folkeuniversitet
- 26 Hvordan arrangerer man en forelæsning?
- 27 Oversigt

Folkeuniversitetet er for alle

Motioner hjernen på universitetet for alle. Der er ingen adgangsbegrænsning eller krav om uddannelse eller baggrundsviden. Kom med din interesse og dit engagement – så får du viden og inspiration. På Folkeuniversitetet kan du dyrke dine interesser, blive klogere på verden, dig selv og dit arbejde. Har du forslag til foredrag om bestemte emner, er du velkommen til at kontakte os. Se navne på kontaktpersoner side 26.

Forårets tilbud

I programmet kan du se foredrag arrangeret af folkeuniversiteterne i Norddjurs, Rougsø og Randers.

Offentlige foredrag i Naturvidenskab

Hvordan fungerer hjernen? Hvordan dannede is og vand Danmark? Eller hvad med at tage på et rumkrydstogt ud i solsystemet? Fakultetet Science and Technology ved Aarhus Universitet har i en årrække arrangeret og udbudt foredragsserien 'Offentlige foredrag i Naturvidenskab', som kommer langt omkring blandt tankevækkende emner, hvor de nyeste opdagelser og erkendelser bliver formidlet af forskere på en måde, så alle kan være med. Og hvor du kan sidde på et bibliotek, et kulturhus eller et forsamlingshus overalt i Danmark blot der er internetforbindelse, projektor og storskærm og overvære foredraget samt stille spørgsmål til forelæseren på sms.

I foråret 2016 bliver nogle af foredragene livestreamet direkte fra Søauditorierne i Aarhus til Folkeuniversiteterne i Norddjurs, Rougsø og Randers. Læs mere side 14-15.

Bemærk i forårets folder

De tre folkeuniversiteter i Norddjurs, Rougsø og Randers har alle hjemmesider. Det betyder, at nogle omtaler af foredrag i folderen er forkortet. Se den fulde omtale af foredragene samt læs mere om de offentlige foredrag i naturvidenskab på hjemmesiderne.

Forskningen ud til offentligheden

Folkeuniversitetet er en ikke-kommerciel organisation, der arrangerer forelæsninger om videnskabens teorier, metoder og resultater med foredragsholdere, der brænder for deres fag og som har lyst til at udbrede kendskabet til det.

Få ny viden og inspiration

Derfor, få åbnet døren til nye erkendelser og ny viden eller få opdateret din viden om fortid og nutid indenfor mange fagområder. Programmet udgives med støtte fra Norddjurs og Randers Kommuner.

Velkommen og god fornøjelse!

Birgit Årsnes – www.norddjurs-folkeuni.dk

Yvonne Holm Karnøe – www.folkeuniversitetet-rougso.dk

Peter Staugaard – www.randersfolkeuni.dk



BIRGIT ÅRSNES



YVONNE HOLM KARNØE



PETER STAUGAARD



Randers Kommune



Mosens skjulte ritualer

Igennem hele oldtiden har menneskene deponeret genstande i moser og søer. Dette gælder især for jernalderen, hvor store mængder potter, knogler og trægenstande er blevet ofret. Disse ofringer er et udtryk for periodens religiøse forestillinger, men hvordan kan man tolke disse genstande?

- Underviser** Karin Johannesen, cand.mag. i forhistorisk arkæologi
Tid Tirsdag d. 5. januar kl. 19.00
Pris 30 kr.
Tilmelding Billetter kan købes ved indgangen
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening samt Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland



Den historieløse nutid: Mennesker og samfund uden fortid og fremtid

Vi får stadig sværere ved at erindre på tværs af generationer. Vi er ved at miste troen på de fortællinger, der gav tidligere generationer håb og livsmod, og som oppebar de folkelige fællesskaber og institutioner. Hvorfor skal vi lære af fortiden for fremtidens skyld? Og hvorfor lider dannelsebegrebet en krank skæbne under nutidskulturens instrumentelle pædagogik og uddannelsestænkning?

- Underviser** Michael Böss, cand.mag., lektor ved Aarhus Universitet
Tid Torsdag d. 21. januar kl. 19.00
Pris 75 kr.
Tilmelding På www.norrdjurs-folkeuni.dk eller tlf. 8632 0885 / 2344 8014
 Billetter kan også købes ved indgangen.
Sted Grenaa Gymnasium, N.P. Josiassensvej 21, 8500 Grenaa



Tendenser indenfor ny lyrik

Hvad sker der indenfor poesien lige nu? Det giver litteraturformidler Thomas Olesen sit bud på med dette uhøjtidelige foredrag, der bladrer gennem nogle af de allernyeste, dugfriske udgivelser fra bogforlagene. Foredraget gennemgår ca. 50 digtsamlinger – så hold på hat og briller!

- Underviser** Thomas Olesen, kulturformidler
Tid Mandag d. 25. januar kl. 19.00
Pris 30 kr.
Tilmelding Billetter kan købes online på www.norddjursbib.dk eller ved indgangen fra kl. 18.30
Sted Grenaa Bibliotek, N.P.Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa Bibliotek

Hvorfor er der så få kvinder, der når til tops i Danmark?

Kvinderne har for længst overhalet mændene i uddannelsessystemet, har været fuldtidsarbejdende de seneste årtier, og Danmark har været førende med familievenlige ordninger i verden. Alligevel er andelen af kvinder i topledelse lav i Danmark, også set i internationalt perspektiv. Hvordan forklarer dansk og international forskning den manglende repræsentation af kvinder i topledelse? Og gør kvinder i topledelse en forskel?

- Underviser** Nina Smith, professor, Aarhus Universitet
Tid Onsdag den 3. februar kl. 19.00
Pris 75 kr. inkl. kaffe og kage
Tilmelding På www.norddjurs-folkeuni.dk
Billetter kan købes ved døren
Sted Kystvejens Hotel og Conferencecenter, Kystvejen 26, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa Djurs Rotary



Formiddagsuniversitetet i Ørum "Sproghjørnet" – frokost og foredrag

I samarbejde med Ørum Bibliotek byder Norddjurs Folkeuniversitet på en hyggelig og informativ formiddag i selskab med to foredragsholdere, som har tjek på vores danske sprog:

Ole Lauridsen har i mere end 10 år medvirket i det populære radioprogram "Sproghjørnet" på P4. Han kommer med sit bud på, hvordan det danske sprog vil udvikle sig de næste 30-40 år.

Efter en god frokost, leveret af Centercafeen i Ørum Aktivcenter, tager **Michael Ejstrup** over. Han har for nylig udgivet bogen "Hvad tiden er fuld af flyder munden over med – faste vendinger i forandring". Han kommer med eksempler på, hvordan vores faste talemåder ændrer sig med tiden. Alle kan finde eksempler, som enten styrker smilenes størrelse eller får mavesyren til at skumme: "Verden er af lava", "Det er Alfa og Romeo" eller "Man skal ikke skure hunden mod hårene" kunne være eksempler.



Undervisere

Ole Lauridsen, lektor i Undervisning og Læring, BSS, Aarhus Universitet og Michael Ejstrup, Forskningschef ved Danish School of Media and Journalism
Tirsdag d. 23. februar kl. 10.00 -14.00

Tid

Pris

Tilmelding

200 kr. inkl. frokost og kaffe, men ekskl. andre drikkevarer
Ørum Bibliotek på tlf. 8959 3000 eller
online på www.norddjursbib.dk senest d. 18. februar

Sted

Ørum Bibliotek, Skolebakken 43, 8586 Ørum Djurs
Arrangeres i samarbejde med Ørum Bibliotek

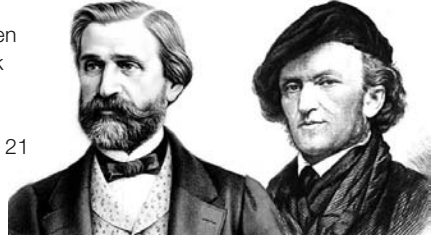


Klassisk musik for begyndere. Romantikken 2.del – mellem romantik og realisme

I musikhistorien er begrebet romantik meget rummeligt. Hos de komponister, der virkede i sidste halvdel af 1800-tallet, blander typisk romantiske livsopfattelser sig med typisk realistiske, som bl.a. kendetegnes ved kunstens sociale, nationale eller politiske engagement. Denne dobbelthed er ikke mindst tydelig i periodens vigtigste genre, operaen: Giuseppe Verdis gennembrud i 1840-erne er tæt forbundet med den italienske frihedskamp og Richard Wagners ungdomsværker er tydeligt båret af politisk revolutionært sindelag. De klassiske genrer som symfoni, strygekvartet og sonate trænges noget tilbage i perioden, hvilket dog ikke forhindrer at betydelige symfonikere som Brahms, Bruckner, Dvořák og Tjajkovskij beriger genrene med betydelige mesterværker.

Edvard Grieg tilfører tonekunsten et forfriskende nordisk pust, men også danske komponister som Peter Heise og C.F.E. Horneman har væsentlige ting på hjerte.

- Underviser** Jan Mygind, musikhistoriker
Tid Mandage d. 29. februar,
d. 7. og d.14. marts kl. 19.00
Pris 200 kr. for alle tre aftner, 75 kr. for 1 aften
Tilmelding På email: aarsnes.frandsen@stofanet.dk
eller på tlf. 8632 0885 / 2344 8014
Billetter kan også købes ved indgangen
Sted Grenaa Gymnasium, N.P. Josiassensvej 21
8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med
Grenaa Kunst- og Musikforening.



Djurslands arkæologi

Der vil blive fortalt om arkæologiske fund fra hele oldtiden, som forelæser fortrinsvis selv har arbejdet med. Hvad er der kommet ud af dem, og hvad har de betydet for opfattelsen af forhistorien også ud over Djurslands grænser? Fundene kan være det første, det største, det mærkelige, det rørende, det mest banebrydende eller bare har det sjoveste! Alle er fantastiske.

- Underviser** Lisbeth Wincentz, museumsinspektør, mag.art. i forhistorisk arkæologi
Tid Tirsdag d. 1. marts kl. 19.00
Pris 30 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter kan købes ved indgangen
Sted Kulturhuset Pavillon, Kærvej 11, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening og Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland



Der er mange gravhøje på Djursland. Kun forholdsvis få er arkæologisk undersøgt. Hvad der kan findes i dem, er noget af det, der vil blive fortalt om i aftenens foredrag. Billedet er fra Thorsø Høje.

La Cour-slægten på Skærsø



Skærsø ved Draaby var fra middelalderen og indtil 1800-tallet et vigtigt gods på Djursland. Men i begyndelsen af 1800-tallet var det på ruinens rand. Men så blev det fallerede gods i 1825 købt på tvangsauktion af en ung mand ved navn Lauritz Ulrik la Cour, der var forpagter hos sin onkel på Hyllested præstegård. Han viste sig at have forstand på både landbrug og økonomi, og han drev Skærsø frem til at være et mønsterbrug. Og så fik han og hans hustru Ellen Kirstine fra Rolsøgaard endda ti børn, der alle viste sig at have usædvanlige evner, på hver sit område.

Slægten la Cours virke i tre generationer på Skærsø er en fascinerende og spændende historie, med mange forgreninger også til den nationale historie.

- Underviser** Vilfred Friborg Hansen, cand. mag.
Tid Onsdag d. 9. marts kl. 15.00
Pris 50 kr. inkl. kaffe/te
Tilmelding Billetter købes på Auning Bibliotek eller online på www.norddjursbib.dk
Sted Auning Bibliotek, Kulturperronen, Torvegade 1A, 8963 Auning
 Arrangeres i samarbejde med Auning Bibliotek



Godsejerens ret: 1700-tallets lovgivning og praksis på Clausholm Gods



Forelæsningen omhandler den centrale rolle, godsejere spillede i det lokale retsvæsen i 1700-tallets landdistrikter. Den viser, hvordan enevælden med sin lovgivning lagde fundamentet for godsejernes position i retsvæsenet, og går samtidig tæt på den daglige retspraksis på Clausholm Gods. Der åbnes en dør til 1750'ernes tingstue ved Clausholm birkeret, hvor der bl.a. foregik forhandlinger om sædelighedsforbrydelser, ulovlig skovhugst og arbejdsnedlæggelser.

- Underviser** Dorte Kook Lyngholm, cand.mag. i historie og filosofi
Tid Tirsdag d. 5. april kl. 19.00
Pris 30 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter kan købes ved indgangen
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening og Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland

Vækst og bæredygtighed



Vækst er mange andre ting end kortsigtet økonomisk og materiel vækst. Vækst handler også om dannelse, uddannelse, miljø, klima, livskvalitet, menneskeligt nærvær og samvær, samarbejde og empati. Og vækst handler om økonomi og produktion af fysiske og andre slags produkter og ydelser. Uden vækst, ingen bæredygtighed. Uden bæredygtighed ingen vækst. Bæredygtighed handler om at tage hensyn til de næste mange generationer og hele kloden, når vi træffer alle vore beslutninger. Vi har behov for at gøre op med det gamle ensidige, økonomiske og kortsigtede vækstbegreb, og vi har behov for at nuancere og konkretisere bæredygtighedsbegrebet.

- Underviser** Steen Hildebrandt, Professor, ph.d.
Tid Onsdag d. 13. april kl. 19.00
Pris 75 kr. inkl. kaffe og kage
Tilmelding På www.norrdjurs-folkeuni.dk
Billet kan købes ved døren
Sted Kystvejens Hotel og Konferencecenter
Kystvejen 26, 8500 Grenaa



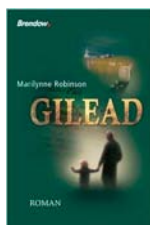
SPAREKASSEN DJURSLAND

Grenaa afdeling tlf: 8779 7979
www.spardjurs.dk grenaa@spardjurs.dk

Litteratur – Er jeg min brors vogter?

Med udgangspunkt i en lettere omskrivning af Kain-citater fra 1. Mosebog vil vi fire tirsdage i januar og februar på baggrund af fire romaner drøfte temaer som ansvar, skyld og tilgivelse.

Bøgernes fælles ydre ramme er et præstelig på landet, det er ikke ”præstehistorier”, men romaner, hvor personerne omkring den lokale præst bliver inddraget i dramatiske og skæbnesvangre møder, der er forskellige, men fælles om at fordringen om ansvar over for ens næste bliver tydeliggjort.



Den gamle præst, Jakob Knudsen (1899)

Gilead, Marilynne Robinson, (2006)

Din næstes hus, Jette A. Kaarsbøl (2009)

Is, Ulla-Lena Lundberg (2013)

De enkelte bøger er nærmere beskrevet på vores hjemmeside: www.folkeuniversitetet-rougso.dk

Underviser	Cand. theol. Ole Juul, Hadsten
Tid	Tirsdagene 12. og 26. januar og 9. og 23. februar kl. 9.00-11.00
Pris	300 kr. Der serveres kaffe og rundstykke for 20 kr.
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk Ørsted Bibliotek, 86488548 Auning Bibliotek, 89594300
Sted	Genbrugsen, Rougsøvej 122, 8950 Ørsted



Nydelsesmidlernes Danmarkshistorie

Annette Hoff, der er historiker og seniorforsker i Den Gamle By, fortæller om *Den Danske Kaffehistorie* og *Den Danske Tehistorie*. Foredraget giver et levende indblik i danskernes dagligdag med de to nydelsesmidler fra 1660 og helt op til vor egen tid. Et dybt greb i arkivernes og museernes samlinger har givet os helt ny viden om, hvordan udviklingen er gået fra 1700-årenes luksus til nutidens hverdagsforbrug. Det bliver også klarlagt, hvorfor vi i dag er en nation af flest kaffedrikkere, skønt teen var størst i 1700-årene. ”Og om lidt er kaffen klar”, synger Poul Dissing. Det er den også denne aften, hvor vi dækker op til kaffebord.

Underviser	Annette Hoff, historiker, seniorforsker i Den Gamle By, Aarhus
Tid	Torsdag den 4. februar kl. 19.00
Pris	80 kr. incl. kaffebord
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk Ørsted Bibliotek, tlf. 86488548 Auning Bibliotek, tlf. 89594300
Sted	Genbrugsen, Rougsøvej 122, 8950 Ørsted



Drab i Danmark: Retsmedicin

En væsentlig del af retsmedicinernes arbejde er at undersøge afdøde for at afgøre, om de er slået ihjel af en anden person. Dette er oftest ganske nemt, men kan til andre tider volde problemer. Er der f.eks. tyve stiklæsioner i ryggen på en bagbundet person og ikke nogen kniv på findestedet er det oplagt, at der er tale om drab. Men hvad nu hvis der er en enkelt stiklæsion i brystet på en person, og kniven sidder i brystet? Så kan der i princippet være tale om alle tre unaturlige døds måder: ulykke, selvmord eller drab. I foredraget vil jeg fortælle om min dagligdag som retsmediciner og gennemgå mine overvejelser i forbindelse med et kommende forskningsprojekt om drab i Danmark. Det bliver spændende, uhyggeligt og forbudt for børn.

- Underviser** Retsmediciner, Asser Hedegaard Thomsen, Aarhus Universitet
Tid Onsdag den 2. marts kl. 19.00
Pris 65 kr.
(Hvis du også tilmelder dig foredraget Strafferet, er prisen for begge foredrag 100 kr.)
- Tilmelding** www.folkeuniversitetet-rougso.dk
Ørsted Bibliotek, tlf. 86488548
Auning Bibliotek, tlf. 89594300
- Sted** Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted





Drab i Danmark: Strafferet



Når der begås opsigtsvækkende drab i Danmark, er det ofte professor Gorm Toftegaard Nielsen, der på TV fortæller om sammenhængen mellem straf-fepoces, strafferet og domstolenes afgørelser.

Dette foredrag vil handle om forskellige former for drab, fra det almindelige mord til trafikdrab. Hvor mange drab er der, og hvorfor begås der så forholdsvis få drab i Danmark? Du får et indblik i, hvordan politiet behandler sagerne, hvordan de føres ved domstolene, og hvad straffen er for drab. Spørgsmålene vil blive belyst gennem enkelte markante drabssager.

Underviser Professor Gorm Toftegaard Nielsen,
Aarhus Universitet

Tid Tirsdag den 15. marts kl. 19.00

Pris 65 kr.

(Hvis du også tilmelder dig Retsmedicin, er prisen for de to foredrag 100 kr.)

Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk

Ørsted Bibliotek, tlf. 86488548

Auning Bibliotek, tlf. 89594300

Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b
8950 Ørsted



Mønsterbryderen H.C. Andersen

H.C. Andersen beskrev sig selv som en sumplante, der havde rødderne dybt i svovl og mudder, men hvis stængel og blade rakte efter lyset. Han mente egentlig aldrig selv, at han nåede lyset, ikke inderst inde i hvert fald. Til gengæld brugte han sit liv på at bryde mønstre for at nå frem til den, han gerne ville være, men også vidste han aldrig kunne blive. Jeg belyser temaet i hans eventyr, der brød genre-mæssige mønstre, og jeg belyser det i forhold til rejser, synspunkter, livsopfattelser og meget andet. Jeg genser altså Andersen i lyset af begrebet mønsterbryder – og fortæller om hans betydning i Asien, hvor han netop læses som mønsterbruddets forfatter.

Underviser Leder af H. C. Andersen Centret, Odense, professor Johs. Nørregaard Frandsen

Tid Torsdag den 10. marts kl. 19.00

Pris Gratis. Der serveres kaffe til 25 kr.

Tilmelding Ingen tilmelding – fri adgang

Sted Sognegården, Lillegade 30, 8950 Ørsted

Anna von Lowzow: Dokumentarfilm – kultur, oplysning og oplevelser

Gennem sit arbejde som filminstruktør har Anna von Lowzow et indgående kendskab til filmens betydning som medie- og kulturformidler. Anna har gennem årene produceret en del dokumentarfilm, som alle har været vist på TV, endda primetime søndag kl. 20 på DR1. Mest kendt er nok serien om det danske kongehus, "En Kongelig Familie", hvor det handler om de europæiske forbindelser (Chr. d. 9. som "Europas svigerfar"), men også film om vores verdensberømte forfatter Karen Blixen, om den feterede skagensmaler P. S. Krøyer og om den kontroversielle Asger Jorn er på cv'et. For tiden er Anna i gang med en film om grønlandsforskeren Knud Rasmussen, der forventes færdig i løbet af 2016.

Det er således en erfaren "håndværker", der vil fortælle om arbejdet med filmmediet og om de portrætterede personer og ikke mindst krydre det med spændende og sjove historier, som hun oplever under sit arbejde.

Der vil blive vist klip fra flere af filmene.

Arrangeres i samarbejde med Ørsted Bibliotek

- Underviser** Filminstruktør, Nordisk Film, Anna von Lowzow, Estruplund
Tid Torsdag den 14. april kl. 19.30
Pris 50 kr.
Tilmelding Billetter kan købes på Ørsted Bibliotek, tlf. 86488548 eller på bibliotekets hjemmeside.
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted



Naturvidenskabelige foredrag

Også i år tilbyder vi streamede naturvidenskabelige foredrag fra Søauditorierne på Aarhus Universitet på Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, Ørsted.

Torsdag den 11. februar kl. 18.45: *På rumkrydstogt ud i solsystemet.*

Torsdag den 17. marts kl. 18.45: *Hvordan is og vand dannede Danmark.*

Læs mere om indholdet på side 14-15 og på vores hjemmeside

www.folkeuniversitetet-rougso.dk

Offentlige foredrag i Naturvidenskab På Folkeuniversiteterne i Norrdjurs, Rougsø og Randers

Hvordan fungerer hjernen? Hvordan dannede is og vand Danmark? Eller hvad med at tage på et rumkrydstogt ud i solsystemet? Fakultetet Science and Technology ved Aarhus Universitet har i en årrække arrangeret og udbudt foredragsserien 'Offentlige foredrag i Naturvidenskab', som kommer langt omkring blandt spændende og tankevækkende emner, hvor nyeste opdagelser og erkendelser bliver formidlet af forskere på en måde, så alle kan være med. I foråret 2016 bliver nogle af foredragene livestreamet direkte fra auditoriet i Aarhus til Folkeuniversiteterne i Norrdjurs, Rougsø og Randers.

Forskerne brænder for at fortælle om deres forskning til alle, og de bruger bunker af timer på at forberede et spændende, indholdsrigt og forståeligt foredrag. Målet er, at alle skal have noget ud af foredraget. Niveauet skal være højt – folk må gerne mærke, at foredraget kommer direkte fra universitetets smeltedigel. Ofte er det en spændende ny opdagelse, der er kernen i foredraget. Vi hører om forskernes blindgyder, uforståelige resultater og mange frustrationer. Og vi er med, når forskerne brat vågner om natten og hvor lynet pludselig slår ned: "Nååå, det er sådan det hænger sammen."

Efterspørgslen på foredragene er nu så stor i Aarhus, at hvert foredrag bliver udbudt tre aftner i træk og bliver vist i fem auditorier for op mod 800 gæster per aften. Udover foredragene i Søauditorierne livestreames nogle af foredragene på storskærm til gymnasier, biografte, biblioteker og kulturhuse i Danmark, Færøerne og Grønland.

Og nu får du så også muligheden for at opleve nogle af foredragene gennem en livestreamning til Folkeuniversiteterne i Norrdjurs, Rougsø og

Randers. Der er gratis adgang til foredragene og du kan stille spørgsmål til foredragsholderen ved at sende en sms under selve foredraget. Forelæseren besvarer en række udvalgte spørgsmål efter foredraget.

Læs mere om foredragsrækken på websiden for foredragene: scitech.au.dk/foredrag.

Streaming i Norrdjurs og Rougsø Folkeuniversiteter

Norrdjurs: <http://norrdjurs-folkeuni.dk/>

Rougsø: <http://folkeuniversitetet-rougso.dk/>

Streaming i Randers

Biblioteket og Randers Folkeuniversitet er gået sammen om følgende tre foredrag:

PÅ RUMKRYDSTOGT UD I SOLSYSTEMET

– DEN 11. FEBRUAR

*Professor i astrofysik Hans Kjeldsen,
Institut for Fysik og Astronomi,
Aarhus Universitet.*

I foredraget tager vi på et enestående rumkrydstogt til en række fascinerende og smukke naturscenerier i Solsystemet. På en tænkt rejse fra Jorden besøger vi en række af planeterne, deres måner og småplaneter, asteroider og kometer. Og ved hjælp af billeder og målinger, foretaget af en lang serie af rumsonder, vil vi se nærmere på verdener som er meget forskellige fra vores egen planet, Jorden.

De sidste års forskning har åbenbart nye egenskaber ved Solsystemet som har vist en langt større diversitet og mangfoldighed af fænomener end man forestillede sig var muligt.

Foredraget vil være illustreret med et væld af betagende billeder fra NASA og ESA's rummissioner.



Offentlige foredrag i Naturvidenskab trækker fulde huse. Danskerne er vilde med naturvidenskab. Her gør Hanne Petersen sig klar til at fortælle om cellers saltbalance for det største publikum nogensinde i hendes karriere. Foto: Jesper Rais /AU Foto.

HVORDAN FUNGERER HJERNEN?

– DEN 2. MARTS

Professor i neurovidenskab Leif Østergaard, Institut for Klinisk Medicin – Center for Funktionelt Integrativ Neurovidenskab, Aarhus Universitetet.

Vores hjerne består af over 100 mia. celler som kommunikerer med hinanden i komplicerede netværk. Men hvordan hjælper hjernen os med at lære nye færdigheder og med at navigere i en stadig mere kompleks verden? Og hvorfor svækkes disse evner undertiden med alderen?

Leif Østergaard, som både er fysiker og læge, vil fortælle om hvordan forskerne de seneste årtier har opnået en række gennembrud i vores forståelse af hjernen – takket være bl.a. teoretisk fysik og avanceret skanner-teknologi. Vi har nu en omfattende viden som dagligt kommer patienterne til gode.

Foredraget vil give et indblik i den nyeste viden om hjernen, dens funktion, og om årsagerne til de hjernesygdomme som forskerne arbejder på at forebygge.

HVORDAN IS OG VAND DANNEDE DANMARK

– DEN 15. MARTS

Professor i geofysik David Lundbek Egholm, Institut for Geoscience, Aarhus Universitet. Lektor i geologi Nicolaj Krog Larsen, Institut for Geoscience og Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet.

Hør om hvordan bjergkæder Jorden over blev nedbrudt under istiderne og hvorfor det danske landskab ser ud som det gør.

Det danske landskab bærer præg af at være dannet af is og vand: smeltevandssletter, morænelandskaber og store sten er bragt af isen fra Norge eller Sverige under de seneste istider. Men præcist hvornår og hvordan er det danske landskab blevet skabt?

Første del af foredraget handler hvordan istiderne omformede bjergene i Norge og Sverige og frigjorde de materialer, som senere endte med at udgøre det danske landskab.

I anden del af foredraget vil vi med nye digitale terrænkort løfte sløret for helt nye detaljer i istidslandskaberne fra forskellige dele af Danmark og se eksempler på de enorme mængder materiale, is og vand flyttede. Alene i Vendsyssel blev under den seneste istid, Weichsel-istiden, hvert år aflejret ler og sand svarende til 200.000 vognlæs i op til 100.000 år.

Istiderne har også indflydelse på, hvordan landskabet udvikler sig i dag, idet eftervirkningerne fra isens tyngde får landskabet til at hæve eller sænke sig – gode nyheder når nu havspejlet stiger som følge af global opvarmning.

For alle tre foredrag:

Tid: 18.45-21.00 – gratis adgang

Sted: Kulturhusets sal

Stemanngade 2, Randers

Læs mere på <http://randersfolkeuni.dk/>

Natursyn og gudstanke

Dannelse kræver kendskab til både vores univers (natursyn) og vores religion (gudstanke). Tro og viden skal ikke være i konflikt. Det er vigtigt, at vi fastholder det religiøse sprog, da det rummer afgørende perspektiver for den måde, vi behandler hinanden på.

Underviser	Lars Ebbensgaard, fysiker, fhv. rektor
Tid	Onsdag 13. januar kl. 10.30 -13.30
Pris	70 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Clemenshuset, Parkboulevarden 15, Randers Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Valg og demokrati – erfaringer fra Kenya, Sydafrika, Kina, Tanzania, Lesotho og Bosnien

Den internationalt kendte valgexpert er født i Randers, og han er vokset op i et hjem med fokus på menneskerettighederne. Han har viet en stor del af sit liv til arbejdet for demokrati og frie valg i den 3. verden, hvor kravene er frihed til at ytre sig, til at mødes og til at søge informationer.

Underviser	Jørgen Elklit, professor, Aarhus Universitet
Tid	Onsdag 27. januar kl. 10.30 -13.30
Pris	70 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Clemenshuset, Parkboulevarden 15, Randers Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening



Marinarkæologi: Fund og forvaltning

Første halvdel af foredraget vil omhandle marinarkæologiens historie og metoder med fokus på det danske område og med udgangspunkt i forskellige typer undersøgelser og forarbejdet i forbindelse med dette.

Anden del vil omhandle de aktuelle udgravninger af en erosionstruet stenalderboplads ved Hjarnø i Horsens Fjord, hvor der i 4 sæsoner er udgravet store mængder af genstande af tak, træ og knogle. Dette giver os et unikt indblik i stenalderfolkets brug af redskaber af disse materialer samt et indblik i datidens jagt og fiskeri og muligvis territoriale markører.

- Underviser** Claus Skriver, museumsinspektør, Moesgaard Museum, cand.mag.
Tid Onsdag 27. januar kl. 19.00 - 21.00
Pris 50 kr. for medlemmer, 75 kr. for ikke-medlemmer
Tilmelding Senest mandag 25. januar til Frida Pedersen 6165 6193 eller frida@grosboel.dk
Sted Helligåndshusets store sal, Erik Menveds Plads 1, Randers
Arrangør: Randersegnens Amatørarkæologer



Vikingernes magtcentre – Uppåkra, Lejre og Gudme

Vikingetidens politiske og religiøse elite holdt til på særlige pladser – de såkaldte centralpladser. Disse har i de seneste år været i fokus i arkæologisk forskning. Foredraget giver indblik i den nyeste viden om disse pladser og deres betydning i vikingetidssamfundene.

- Underviser** Andres Dobat, lektor på Aarhus Universitet i arkæologi og historie
Tid Onsdag 3. februar kl. 19.00 - 21.00
Pris 50 kr. for medlemmer, 75 kr. for ikke-medlemmer
Tilmelding Senest mandag 1. februar til Frida Pedersen 61656193 eller frida@grosboel.dk
Sted Helligåndshusets store sal, Erik Menveds Plads 1, Randers
Arrangør: Randersegnens Amatørarkæologer





Hvad enhver dansker bør vide om billedkunst

Hvad er det vigtigste at vide om billedkunst? Er det at kunne nævne et hav af kunstnernavne og kunstreninger? Er målet at score højt i Besserwisser og Trivial Pursuit? Eller skal man have fat et helt andet sted? – I foredraget fortæller Signe Jacobsen om kunstens evne til at bevæge og gribe, til at give mening, forståelse og dybde i tilværelsen.

Ud fra egne erfaringer beretter Signe om et liv som kunsthistoriker, med et personligt forhold til en lang række kunstværker. Vi hører om, hvad der har "rykket" for og ved hende, og undervejs møder vi også nogle af kunsthistoriens helt store navne, men sikkert også nogle, som ikke alle har stiftet bekendtskab med.

Bagefter vil du nok have fået en bedre forståelse for Signes bud på, hvad alle bør vide om billedkunst – for selv at få store oplevelser med kunsten, eller forstå, hvorfor andre får det.



- Underviser** Signe Jacobsen, cand.mag. og mag.art. engelsk og kunsthistorie
Tid Tirsdag 9. februar kl. 10.30-13.30
Pris 75 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Sognegården, Ørneborgvej 5, Randers
 Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Klostre og borge i Randers og langs Gudenåen

Gudenåen spillede i middelalderen en vigtig rolle for herremænd og klosterfolk. Gudenådalen rummede en rigdom af ressourcer, som nonner og munke fra mange forskellige klosterordener forstod at udnytte. Her fandt man fred og ro til at bede og arbejde eller hjælpe fattigfolk. Og i urolige tider brugte herremænd åens vådområder som forsvarselement, når de byggede borge, ligesom broerne – markant broen i Randers – var strategiske knudepunkter. I foredraget fortæller forfatteren til bogen "Gudenåens kulturhistorie", cand. mag. Erik Hofmeister om Sønderbro, borge og klostre i Randers og langs Gudenåen.

- Underviser** Erik Hofmeister, sektionsleder ved Statsbiblioteket, Aarhus
Tid Tirsdag 9. februar kl. 19.00 - 21.00
Pris 50. kr. for ikke-medlemmer. Medlemmer gratis
Tilmelding Ingen
Sted Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, Randers
Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund



Magt, Minder, Mennesker. Mindesmærker i dag

Hvem og hvad kan man mindes i det offentlige rum i dag? Foredraget tager udgangspunkt i udstillingen "Magt, Minder, Mennesker. Mindesmærker i dag", der vises på KØS Museum for kunst i det offentlige rum fra september 2014 til februar 2015, og det formidler et overblik over genren i dag. Det er således både de omstridte, de nye, de banebrydende og de selvgroede mindesmærker, som foldes ud i foredraget, der viser en klassisk genre i udvikling.

Underviser Lene Bøgh Rønberg, museumsinspektør og ph.d. ved KØS Museum for kunst i det offentlige rum

Onsdag 10. februar kl. 10.30-13.30

Tid
Pris

70 kr.

Tilmelding

Ingen

Sted

Clemenshuset, Parkboulevarden 15, Randers

Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening



FOTO: FOURTH PLINTH COMMISSION, LONDON

På sporet af flintesmeden

Tildannelse af redskaber kan spores næsten 2 millioner år tilbage. Stenredskaber og fremstillingsprocessen bag dem, er de ældste, vedvarende, arkæologiske vidnesbyrd om udviklingen af menneskelig adfærd, planlægning og teknisk intelligens; "Hvad Hånden former er Åndens Spor" skrev Johs.V. Jensen i Danmarkssangen (1925). Hvordan blev flintredskaberne fremstillet i vor hjemlige oldtid? Hvad fortæller værkstedsfund og de færdige produkter om samspillet mellem behov, materiale, knowhow og viden? Kan man relatere forskellige tekniske etaper og niveauer i forhold til udviklingen af specialister eller "flintsmede", når man inddrager etnografiske og historiske kilder og ikke mindst efterlignende arkæologiske forsøg? Forelæsningen introducerer nogle enkle metoder og hands-on studiemateriale til identifikation og datering af forhistoriske flintredskaber og værkstedsmateriale.

- Underviser** Bo Madsen, arkæolog, mag. art.
Tid Onsdag 10. februar kl. 19.00 - 21.00
Pris 50 kr. for medlemmer, 75 kr. for ikke-medlemmer
Tilmelding Senest mandag 8. februar til Frida Pedersen 6165 6193 eller frida@grosboel.dk
Sted Helligåndshusets store sal, Erik Menveds Plads 1, Randers
Arrangør: Randersegnens Amatorarkæologer



Litteraturen lige nu

Foredraget vil ud fra en række eksempler tage pulsen på den aktuelle danske litteratur. Hvad skriver forfatterne om lige nu, og hvordan skriver de, hvilke genrer ser vi, hvilke temaer, hvilken stil, ud fra hvilke traditioner?

- Underviser** Lilian Munk Rösing, litteraturanmelder, lektor, Københavns Universitet
Tid Onsdag 24. februar kl. 10.30 - 13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, Randers
Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening



Solskin for det sorte muld

Ove Korsgaard udgav i 2013 bogen "Solskin for det sorte muld". Her fortæller han om sin slægt, der gennem generationer har drevet landbrug på Mors og samtidig været involveret i de forskellige landbobevægelser og -institutioner, der har sat sit afgørende præg på især perioden 1850-1950. Det var en kultur, der endegyldigt var forbi med hans forældres generation. Vi hører om de politiske, religiøse og kulturelle idéer, der ligger bag f.eks. andelsbevægelsen, højskolerne og de religiøse vækkelser.

- Underviser** Ove Korsgaard, professor emeritus, dr. pæd.
Tid Tirsdag 1. marts kl. 19.00 - 21.00
Pris Gratis adgang
Tilmelding Ingen
Sted Fritidscentret, lokale 8, 1. sal, Vestergade 15, Randers
 Arrangør: Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers

Gladiatorkampene i antikkens Rom – En dødelig sport?



De første gladiatorampe i Rom blev afholdt ved begravelsen af en senator i år 264 f.Kr. Forestillingerne blev hurtigt meget populære, og antallet af kæmpende par steg brat. Gladiatorkampene var dog andet og mere end underholdning; de var også politisk teater, hvor kampen foregik andre steder end i arenaen. Foredraget vil koncentrere sig om gladiatorerne og diskutere om det billede af blodige og dødelige kampe, som bl.a. formidles i Ridley Scotts storfilm "Gladiator", er dækkende.

- Underviser** Jesper Carlsen, dr.phil., Institut for Historie, Odense Universitet
Tid Onsdag 9. marts kl. 10.30 - 13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, Randers
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening



Kort og andre data i Geodatastyrelsen

Geodatastyrelsen (tidligere Kort- og Matrikelstyrelsen) rummer en række arkivalier, som er af interesse for slægtsforskeren. Efterhånden kan man finde og gratis downloade en række af dem fra nettet. Foredraget vil gennemgå de vigtigste kort og arkivalier, med særlig henblik på slægtsforskning, og bl.a. navnestof vil blive taget op. Kortene rummer mange data, som kan bruges til at bestemme, hvor ens anes ejendom lå, og hvordan den så ud. Peter Korsgaard vil endvidere præsentere gode hjemmesider, hvor man kan finde kort og downloade dem.

Underviser	Peter Korsgaard, arkivar i Geodatastyrelsen
Tid	Tirsdag 22. marts kl. 19.00 - 21.00
Pris	Gratis adgang
Tilmelding	Ingen
Sted	Fritidscentret, lokale 8, 1. sal, Vestergade 15, Randers Arrangør: Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers



Carl Nielsen

“Det kommer af sig selv, og jeg er kun et rør, hvorigennem strømmen går”. Vi får et portræt af Carl Nielsen med fokus på hans sange og symfonier, og der bliver lejlighed til at synge undervejs.

Underviser	Aksel Kroghslund Olesen, komponist og højskolelærer
Tid	Onsdag 30. marts kl. 10.30 - 12.00
Pris	70 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Clemenshuset, Parkboulevarden 15, Randers Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening



Frihed, lighed og engagement

Foredraget tager udgangspunkt i Joachim Gaucks selvbiografi "Fra vinter til vår – mit livs rejse – fra præst i DDR til præsident i det genforenede Tyskland". Han var aktiv i borgerretsbevægelsen, der førte til Murens fald. Efter genforeningen blev han leder af afviklingen/offentliggørelsen af Stasiarkiverne, der rummede registrering af 40 års politisk forfølgelse.

- Underviser** Hanne Roswall Laursen, cand.mag.
Tid Torsdag 31. marts kl. 10.30-13.30
Pris 60 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Johanneskirken, Vorup Boulevard 29, Randers
 Arrangør: Vorup Højskoleforening



Det tidlige idrætsliv i Randers

Sport og idræt er lavet af et stof, som skaber store dramatiske fortællinger. Idræt har altid tiltrukket mennesker fra alle samfundslag, men voksende velstand og øged fritid efter 1. verdenskrig betød, at danskerne i stor stil begyndte at dyrke idræt. Selvfølgelig har Randers også sin del af alle de spændende idrætshistorier. Kom, se og hør fortællingen om, hvordan idrætten opstod i byen, når arkivar Mathilde Storvang i et billedrigt foredrag sætter fokus på nogle af byens idrætsklubber.

- Underviser** Mathilde Storvang, arkivar Randers Lokalhistoriske Arkiv
Tid Tirsdag 5. april kl. 19.00-21.00
Pris Gratis for medlemmer. 50 kr. for ikke-medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, Randers
 Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund



Forelæsninger og kurser foråret 2016 på Randers Folkeuniversitet er arrangeret af forskellige foreninger og institutioner:

Kristrup Højskoleforening
Birgitte Weis Jørgensen – bweis@post.tele.dk

Randers Amts Historiske Samfund
Inger-Lise Mørup – 86 45 24 69 – inger-lise.moerup@skolekom.dk

Randers Bibliotek
Lena Koldsø – 87 10 68 04 – lk@randersbib.dk

Randers Folkeuniversitet
Peter Staugaard – 30 35 13 92 – pstaugaard@gmail.com

Randersegnens Amatørarkæologer
Frida Petersen – 61 65 61 93 – frida@grosboel.dk

Sct. Clemens Højskoleforening
Birgitte Olesen – 86 41 06 15 – bosso@post12.tele.dk

Slægts- og Egnshistorisk Samfund Randers
Jørn Lund – 86 96 37 05 – jlund@post.tele.dk

Vorup Højskoleforening
Inge Kaag – 86 42 86 16 – inge.kaag@fiberflex.dk



Hvordan arrangerer man en forelæsning?

Norddjurs: Kontakt: Birgit Årsnes:
info@norddjurs-folkeuni.dk, tlf. 2344 8014

Rougsø: Kontakt Yvonne Holm Karnøe:
info@folkeuniversitetet-rougsø.dk, tlf. 2212 3907

Randers: Du kan få råd og vejledning hos formand Peter Staugaard: info@randersfolkeuni.dk, tlf. 3035 1392 eller sekretær Lena Koldsø lk@randersbib.dk, tlf. 8710 6804. Randers Bibliotek er sekretariat for Randers Folkeuniversitet.

Men egentlig er det ret enkelt:

- Find et emne – kontakt en forelæser – aftal foredrag, tid og sted med forelæser.
- Så sørger vi for kontrakt, og din forening modtager regning (komiteafgift) og kopi af kontrakt.
- Foreningen/institutionen sørger selv for alt det praktiske.
- Folkeuniversitetet i Norddjurs, Rougsø og Randers udgiver program to gange om året og sørger for PR i begyndelsen af hver sæson.

Følgende betingelser skal være opfyldt:

- Der skal være adgang for alle til forelæsningen/kurset
- Det skal være offentliggjort enten i program eller i annonce
- Forelæseren skal være godkendt af Folkeuniversitetet
- Foreningen betaler afgift til Folkeuniversitetet

Programmet udgives med støtte fra Norddjurs Kommunes Udviklingspulje og Kulturelt Udvalg i Randers Kommune.

Formålet med Folkeuniversitetets virksomhed er gennem folkeoplysende undervisnings- og foredragsvirksomhed at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater. Folkeuniversitetet er en landsdækkende virksomhed med ca. 85 komiteer i byer uden universiteter. I universitetsbyerne København, Århus, Odense og Aalborg er der afdelinger. Folkeuniversitetet blev stiftet i 1898 i København.

Se mere:

Norddjurs Folkeuniversitet: www.norddjurs-folkeuni.dk/
 Randers Folkeuniversitet: www.randersfolkeuni.dk/
 Rougsø Folkeuniversitet: www.folkeuniversitetet-rougsø.dk/
 Aarhus Folkeuniversitet: www.fuau.dk
 Folkeuniversitetet i Danmark: www.folkeuni.dk

OVERSIGT

Dato

Side

Norrdjurs	Mosens skjulte ritualer	5. jan	4
	Den historieløse nutid: Mennesker og samfund uden fortid og fremtid	21. jan.	4
	Tendenser indenfor ny lyrik	25. jan.	5
	Hvorfor er der så få kvinder, der når til tops i Danmark	3. febr.	5
	Formiddagsuniversitetet Ørum: "Sproghjørnet"	23. febr.	6
	Klassisk musik for begyndere. Romantikken 2. del	29. febr., 7. og 14. marts	7
	Djurslands arkæologi	1. marts	7
	La Cour slægten på Skærsø	9. marts	8
	Godsejerens ret: 1700-tallets lovgivning og praksis på Clausholm Gods	5. april	8
Vækst og bæredygtighed	13. april	9	
Rougsø	Litteratur: Er jeg min broders vogter?	12. og 26. jan., 9. og 23. febr.	10
	Nydelsesmidlernes danmarkshistorie	4. febr.	10
	Drab i Danmark: Retsmedicin	2. marts	11
	Drab i Danmark: Strafferet	15. marts	12
	Mønsterbryderen H.C. Andersen	10. marts	12
	Dokumentarfilm – kultur, oplysning og oplevelser	14. april	13
Randers	Natursyn og gudstanke	13. jan.	16
	Valg og demokrati – erfaringer fra Kenya, Sydafrika, Kina, Tanzania, Lesotho og Bosnien	27. jan.	16
	Marinarkæologi: Fund og forvaltning	27. jan.	17
	Vikingernes magtcentre – Uppåkra, Lejre og Gudme	3. febr.	17
	Hvad enhver dansker bør vide om billedkunst	9. febr.	18
	Klostre og borge i Randers og langs Gudenåen	9. febr.	19
	Magt, Minder, Mennesker – Mindesmærker i dag	10. febr.	20
	På sporet af flintesmeden	10. febr.	21
	På rumkrydstogt ud i solsystemet	11. febr.	14
	Litteraturen lige nu	24. febr.	21
	Solskin for det sorte muld	1. marts	22
	Hvordan fungerer hjernen	2. marts	15
	Gladiatorkampene i antikkens Rom - En dødelig sport?	9. marts	22
	Hvordan is og vand dannede Danmark	15. marts	15
	Kort og andre data i Geodatastyrelsen	22. marts	23
	Carl Nielsen	30. marts	23
	Frihed, lighed og engagement	31. marts	24
Det tidlige idrætsliv i Randers	4. april	24	



Følg foredrag i naturvidenskab – streamet direkte fra Aarhus Universitet

Se side 14-15

FÅ MERE UD AF FOREDRAGENE

- lån bøgerne hos os eller
få hjælp til at søge viden på nettet...



Se mere på www.randersbib.dk

 RANDERS
BIBLIOTEK

Inspiration og viden i din hverdag